

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Katedra výtvarné výchovy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

KRKONOŠE OČIMA DĚTÍ

HLEDÁNÍ CESTY

Vypracovala: Martina Fiedlerová

Obor: učitelství pro 1.stupeň ZŠ

Typ studia: Prezenční

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Karla Cikánová

Konzultant: PaedDr. Helena Hazuková, CSc.

Místo a rok: Praha 2007

College of Education, Charles University, Prague

GRADUATION THESES

Krkonoše from childrens view

Elaboration: Martina Fiedlerová

Specialization: teaching for primary school

Typ study: attendance

Head leader: Mgr. Karla Cikánová

Consultant: PeadDr. Helena Hazuková, CSc.

Place and year: Praha 2007

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a že jsem použila pouze podklady uvedené v seznamu použité literatury. Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 Zákona č. 121/ 2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Praze: 23. 11. 2007

Podpis: *Fiedlucová Martina*

Poděkování

Chtěla bych touto cestou poděkovat vážené paní Mgr. Karle Cikánkové za cenné a odborné rady a připomínky k zadanému tématu a za pomoc při vypracování diplomové práce. Velký dík také patří slečně Ireně Černé z oddělení výchovy KRNAP a mému kamarádovi Petrovi, který mi umožnil vidět Vrchlabí a okolní města z paluby letadla. Za trpělivost a podporu pak své rodině.

Anotace:

Fiedlerová, M.: Krkonoše očima dětí, Hledání cesty./Diplomová práce/ Praha 2007

- Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, katedra výtvarné výchovy 59 s. (Přílohy: 4 výtvarné práce žáků základních škol, 12 fotografií).

Obsahem této diplomové práce jsou stručně popsány Krkonoše, jejich charakteristika, vznik, počátky kolonizace, rozvoj řemesel, zemědělství a hlavní zajímavosti. Další část je věnována procházkám po Krkonoších v různých ročních obdobích a výtvarné kresby dětí. Fotografií, jejímu přínosu a mému vztahu k ní, je také věnována nemalá pozornost. Součástí této diplomové práce jsou mapy Krkonoš, charakteristika nejvýznamnějších měst (samostatné CD je věnované městu Vrchlabí), příklady dětských kreseb (celkem 168), fotografie (celkem 898). Vše je uloženo na CD.

Klíčová slova: umění, výchova, dialog, hledání, srozumitelnost, originalita, zájem, netradičnost, pozorovat, nacházet.

Annotation:

Fiedlerová, M.: Krkonoše from childrens view. / Graduation Theses/ Prague 2007 - Charles University, College of Education, 59 parts (Enclosure: 4 imageries students of primary school, 12 photos).

The content of this Diploma These is a brief description of Krkonoše with its characteristics, its origins and first colonizations, development of handicrafts, agriculture and other interesting things. There is a section devoted to walks through Krkonoše during different seasons of the year and also to childrens art painting. Another part of my Theses, that is devoted a lot of attention to, covers Photography – focusing on its benefits, and my feeling towards it. There are also maps of Krkonoše included in my Diploma Theses, as well as characteristics of cities well known for their importance (one CD is devoted to the city Vrchlabí), examples of the previously mentioned childrens paintings (altogether 168) and general photographs (altogether 898). Everything is saved on CD.

Key words: art, education, dialog, searching, readability, originality, interest, nontraditional, watch, find.

Motto:

Jediné štěstí, které v malbě znám, je vědomí, že utvářím obraz starý jako člověk. Nevím, jak může být starý člověk. A jeho obraz. Kdo z nich je starší? Ani nějaký paleontolog mi tyto věci nevysvětlí. Člověk sám vytváří teorii vlastního druhu. Pokouším se o to. Prostřednictvím každého plátna.

Michal Singer,

umělec,

z dosud nevydaného díla

OBSAH:

1. Úvod	str.1
2. Krkonoše	str.3
2.1. Charakteristika Krkonoš	str.3
2.2. Vznik Krkonoš	str.4
2.3. Počátky kolonizace	str.5
2.4. Rozvoj řemesel	str.6
2.5. Zemědělství	str.6
2.6. Hlavní zajímavost	str.6
3. Procházky po Krkonoších a dětské kresby	str.9
3.1. Jaro.....Vrchlabský zámecký park	str.9
3.2. Léto.....Lví důl	str.14
3.3. Podzim.....Sněžka	str.18
3.4. Zima.....Augustiánský klášter	str.22
4. Nový svět fotografie	str.25
5. Co přináší fotografie?	str.28
6. Můj vztah k fotografii	str.32
6.1. Zájem o motiv	str.32
6.2. Zvládnutí fotoaparátu	str.34
6.3. Nálada fotografa	str.35
6.4. Schopnost vidět	str.37
6.5. Nálada diváka před fotografií	str.38
7. Co budeme s dětmi fotografovat?	str.38
7.1. Krajinná a přírodní fotografie – celek	str.38
7.2. Nádherný svět malých věcí – detail	str.43
7.3. Mazlíčci v přírodě	str.46

7.4. Města skrze objektiv	str.49
7.5. Stopy ve sněhu.....	str.51
8. Závěr	str.55
9. Použitá literatura	str.57
10.Kopie zadání diplomové práce	str.58
11. Přílohy	str.59

1.Úvod:

Pro diplomovou práci jsem si z nabídnutých okruhů vybrala téma Krkonoše očima dětí. I přesto, že studuji a žiji v Praze, je mi jedno z krkonošských měst obzvláště blízké. Je to město Vrchlabí, které je nejen vstupní bránou Krkonoš, ale především mým rodištěm. K tomuto místu a okolí mám velice pozitivní a vřelý vztah.

Diplomovou práci jsem rozdělila do dvou částí.

V první najdete stručně popsané Krkonoše spolu s jejich vznikem, mapou, která je uložena na CD a netradiční vycházkové trasy po Krkonoších zvolené pro jednotlivé ročníky 1.stupně ZŠ. Do textů jsou vloženy fotografie dětských prací, které vznikaly v průběhu roku 2004-2006. Práce dětí pocházejí z různých typů škol, proto jsou fotografie jednotlivě popsány nejdůležitějšími informacemi. Další příklady fotografií dětských prací pro učitele najdete v příloze nebo na CD (celkem 168 fotografií, některé jsou upravované, snímky byly pořizovány fotoaparátem CANON D5 – digitální zrcadlovka), které je součástí této diplomové práce.

Druhá část je věnována fotografii samotné. Fotografie totiž hraje v životě každého z nás nezastupitelnou úlohu. Zachycuje nenávratné okamžiky běžného života, momentky, volný čas nebo detaily z přírody. Myslím si, že každý člověk by měl mít možnost seznámit se s nekonečnou paletou možností práce s fotoaparátem. A proč tedy nezačít fotografovat s dětmi na základní škole? Nebo jim alespoň ukázat možnosti, které fotografie skýtá? Uvědomila jsem si už před časem, že se na školách fotografii věnuje velmi malá pozornost. Někdy vůbec žádná, někdy opravdu malá. Přesto děti podle mého názoru mají o fotografii velký zájem. Je to pro ně něco nového, přitažlivého a okouzujícího.

A na nás učitelích je, abychom dítěti představili možnosti fotografie a jejího zpracování alespoň v té nejjednodušší podobě. Proto jsem této tematice věnovala tolik pozornosti. Součástí tohoto celku jsou do textů vložené fotografie, některé jsou pro učitele zvětšeny podle

okruhů a témat na CD, které jsem opět přiložila k této práci. Celkem se můžete setkat s 898 fotografiemi.

Při zpracovávání fotografií nepracujete pouze s fotoaparátem a svou fantazií, ale musíte rozumět nejrůznějším programům, ovládat funkce počítače, který je pro mnohé nedobrým rádčem a společníkem. Nic není snazšího, než si tuto práci na počítači zkusit a sami uvidíte. Zaručuji alespoň radost z nového poznání.

Tyto formy práce jsou vhodné pro učitele, který si tímto způsobem může připravit prezentaci pro žáky nejen na 1.stupni základní školy, ale poutavé budou zajisté i pro vyšší ročníky.

Cílem diplomové práce nebylo vytvořit průvodce po Krkonoších, ale bylo jím hledání cesty, která nám umožní lépe poznat okolí, které nás obklopuje. Při putování tímto krajem s dětmi jsme hledali a nacházeli nejrůznější témata pro výtvarné, ale i fotografické zpracování. Nosnými tématy se pak staly především krajina (celek, detail), voda, nálady a živočichové. V této diplomové práci se nejprve věnuji dětské malbě, dále pak fotografii. Je to proto, že při vycházkách děti pozorovaly, nacházely a pak malovaly. Já jsem s nimi fotografovala a dále jsem snímky zpracovávala. Každý z nás měl nějakou činnost. Jsem si vědoma toho, že každá fotografie má výtvarné parametry, ale logika mé práce měla jasný cíl. Děti mají přírodu okolo sebe nejprve vnímat a poznat, dále pak vycházet ze své zkušenosti, kterou přenesou na papír. Já s nimi poznávám krajinu skrze objektiv. Vždyť se neustále musíme zdokonalovat, protože žáci nejsou hotovými malíři a já nejsem hotovým fotografem. Nacházíme se tedy v kruhu, kde může předcházet výtvarná činnost fotografií a naopak. Fotografie může být prostředkem k výtvarnému zpracování.

Tato diplomová práce není věnována pouze základním školám, ale i rodičům.

2.Krkonoše:

Jedinečné území Krkonoš je považováno za přírodně nejbohatší oblast České republiky. Krkonoše mají výjimečné postavení - jsou nejvyšším pohořím v České republice s třemi nejvyššími horami, Sněžkou (1602 metrů n.m.), Luční horou (1555 metrů n.m.), Studniční horou (1554 metrů n.m.) a ve střední Evropě se řadí svou výškou hned za Alpy a Karpaty. Pramení zde také největší česká řeka Labe.

2.1.Charakteristika Krkonoš:

Krkonoše se nacházejí na severovýchodě Čech podél státní hranice s Polskem. Hranice vede po hlavním hřebeni hor. Krkonoše jsou rozlohou poměrně malé, vytvářejí souvislé pásmo asi 40 km dlouhé a 20 km široké. Česká část Krkonoš zaujímá asi dvě třetiny celkové plochy pohoří. Přírodní drsné klima horských hřebenů, členitých údolí, ale i říčních toků pomáhá vytvářet mimořádné obrazy. Přesto, že Krkonoše mají středohorský ráz a jejich vrcholy jsou většinou zaoblené, nechybí jim ani skalní útvary či srázy stejně ostré a hluboké jako v Alpách. Rozlohou nevelké pohoří vyčnívá jako ostrov nad okolní krajinu a jeho vrcholy, vystavené severním větrům, konzervují unikátní přírodu z dob ledových, připomínající tundru daleké Skandinávie. Pod královstvím kamení, mechů, trav a lišejníků čekají návštěvníky neprostupné koberce kosodřeviny, husté smrčiny, bohaté porosty buků, javorů a jasanů či pestré bohatství květin na krkonošských lukách.

V geologickém složení tvoří základ velmi staré (předprvohorní a prvohorní) krystalické břidlice, tvoří hlavní klenbu Krkonoš. Z břidlice místy vznikly žuly a svory, ojedinělý je výskyt vápenců ve východní části. Severní polské svahy jsou strmé a nepřiliš členité. Ve čtvrtohorách byla území několikrát přemodelována ledovci, z nichž nejdelší dosahovaly i několika km. Četné jsou zde proto tvary ledovcové modelace a mrazového zvětrávání. Největší plochy nad horní hranicí lesa v České republice. Les končí mezi 1200 až 1300 m.n.m., kde přechází v uměle vysazenou kosodřevinu, smilkové pole, kamenná moře a

rašeliniště. Tato takzvaná arкто-alpínská tundra je jedním z našich nejvzácnějších biotopů. Přírozené smrčiny utrpěly vlivem imisí škodlivin, nižší polohy pokrývají smrkové monokultury a bučiny.

Od roku 1963 je zde na ploše 363 km² vyhlášen KRNAP – Krkonošský národní park. Z hlediska ochrany je KRNAP členěn do I., II., III. zóny, kde I. Zóna je nejcennější. Pro každou zónu pak platí odlišný režim hospodaření a rekreačního využití. Pro „tisícvkáře“ je důležité, že v I. a II. Zóně je zakázáno pohybovat se mimo turistické a lyžařské trasy. Hranice zón jsou v nejnovějších mapách i v terénu vyznačeny a neoprávněný vstup do nich je postihován. Na KRNAP navazuje ochranné pásmo v šířce 5-10 km.

Klimaticky jsou Krkonoše naším nejdrsnějším pohořím, hřebenové partie nad 1400 m.n.m. jsou srovnatelné s pobřežím Grónska. Průměrná roční teplota se pohybuje mezi 2 až 0°C, průměrná roční maxima sněhové pokrývky dosahují 2 m. Sníh tu leží více než půl roku, častý je silný vítr a mlhy. Z hlediska bezpečnosti při pohybu na horách hraje významnou úlohu tyčové značení. Doporučuji dodržovat Desatero Horské služby, které je uvedeno v mapách a na informačních tabulích v krkonošských střediscích. Za pěkného počasí, zejména za zimních inverzí, jsou výlety po hřebenech jedním z nejkrásnějších zážitků.

2.2.Vznik Krkonoš:

Povídání o historii Krkonoš lze začít v prvohorách, v době horotvorné činnosti, které mělo vliv na utváření podloží nejen ve střední Evropě. Krkonoše jako takové však vznikly až při alpínském vrásnění v třetihorách. Velký vliv na vzhled pohoří měly i ledovce, které se v poslední době ledové o tyto hory zastavily. Důkazem toho jsou krásná ledovcová údolí na české i polské straně, ledovcová jezera v Polsku a rostlinné a živočišné druhy běžně se vyskytující v Alpách či skandinávských zemích. Dalším elementem, který modeloval a modeluje Krkonoše do dnešní doby jsou horské řeky, které zde pramení. Právě v blízkosti těchto řek si lidé začali stavět svá obydlí. Nejstarší dochované důkazy o osídlení Podkrkonoší

pocházejí už z pravěku. Dlouhou dobu však byly hřebeny Krkonoš nepřístupné, protože je pokrývaly husté lesní porosty a tvořily tak přírodní hraniční ochranu Českého Království, tzn. pomezí hvozd. Cesty přes vrcholy začínaly vznikat až ve třináctém století.

2.3.Počátky kolonizace:

Počátky kolonizace tohoto území souvisí především s těžbou nejen dřeva, ale i nerostných surovin – zejména drahých kovů. Mnohem později pak uhlí (Žacléřsko). Krkonoše začali osídlovat nejprve Češi, ale od druhé poloviny 13.století na toto území začali přicházet hlavně Němci. Ve 14.století získala Koruna česká Slesko a pohraniční lesy ztratily na významu. Začala tedy masivní těžba dřeva a osidlování této, dříve pohraniční oblasti. Asi nejznámějším rodem, který se zde usídlil byli Harrachové a hned vedle nich Valdštejnové. Tyto dva rody se zasloužily o rozvoj osidlování v západních Krkonoších. Pokud budeme putovat dále na východ, narazíme na vesničky a města, která zakládali Benediktýni. Východní Krkonoše pak patřily Morfinům.

Velmi známou osobou, která se v historii zasloužila o rozvoj těžby a kolonizaci ve východních a středních Krkonoších je Kryštof Gendorf z Gendorfu. Tento báňský hejtman pocházel z Korutan a pomáhal v boji proti Turkům v Maďarsku. Patřilo mu 381 krkonošských vesnic a trutnovské panství. Těžil hlavně v Lanově a Herlíkovicích.

Soutěžení těchto rodů neprobíhalo bez problémů. Valdštejn například přehradil Labe a tak Gendorf nemohl po této řece plavit dolů do údolí dřevo, díky čemuž málem zkrachoval. Po bitvě na Bílé hoře Valdštejn začal skupovat statky ustrašených obyvatel a získal tak dvě třetiny Krkonoš. Byl zavražděn roku 1634 u Chebu.

2.4.Rozvoj řemesel:

Netrvalo to dlouho a v Krkonoších díky nedostatku dřeva těžba utichla. Pro obyvatele to bylo velmi těžké období, protože byli z této činnosti živi. Tato skutečnost však nahrávala rozvoji klasických krkonošských řemesel, kterými je sklářství a textilní výroba.

V 16. století patřila mezi hlavní sklářské osady Rokytnice a dnes již neexistující Sklenařovice (dnes významná botanická lokalita). Sklo se vyrábělo z křemene a přidával se do něj potaž – popel složený z bukového habrového a jinanového dřeva. Provozovatelé tohoto řemesla měli výhody panovníků, získávali totiž nově zakládané osady.

Rozvoj textilního průmyslu se dal očekávat díky pastevectví, které se zde v hojné míře provozovalo. Velmi se zde totiž dařilo ovčím, od kterých se získávala kvalitní vlna, která se spřádala doma na kolovratech. Z takto upraveného materiálu pak tkalci tkali sukno, které prodávali na jarmarcích v údolních městech (např. ve Vrchlabí či Jilemnici).

2.5.Zemědělství:

Kromě ovcí se zde chovala i jiná hospodářská zvířata (kozy, krávy, prasata, drůbež, králíci...), která poskytovala maso a mléko, ze kterého hospodáři vyráběli lahodný tvaroh, jogurty, máslo a sýry, které se vyvážely i do Polska a Ruska. Ještě v současné době je po Krkonoších rozseto několik malých soběstačných biofarem, které turistům své výrobky nabízejí a vezte, že je o ně veliký zájem. Osobně jsem již několikrát navštívila farmu na Černé hoře a vždy jsem si moc pochutnala.

2.6.Hlavní zajímavosti:

Na zemi regionu se nachází především hřebeny Krkonoš s nejvyšší horou České republiky – **Sněžkou** (1602 m) a s pramenem evropského veletoku **Labe**. K nejcennějším pokladům regionu patří jedinečná severská tundra na hřebenech hor (např. **Úpské rašeliniště**), vzácná flóra a fauna, ale také řada památek budního hospodářství a lidové architektury, jako

např. v **Pasekách nad Jizerou**, stejně jako několik historických a urbanisticky zajímavých měst v podhůří jako jsou **Vrchlabí, Trutnov, Jilemnice, Hostinné.....**

Nika Dimitrovová, Ptactvo, Základní škola Břeclav, 8 ½ let

3. Procházky po Krkonoších a výtvarné kresby

3.1. Období: JARO

Představte si malíře, který přemýšlí o síle svého gesta. Něco jako pták nad třepotem křídla, ryba nad mrsknutím ploutví. Před tímto bohem jsme si všichni rovni. Jakmile pohyb ustane, už po něm zas – každý touží....^{*1}

Vrchlabský zámecký park, založen v polovině 16. století a již od počátku jej obklopovala zahrada. Svou nynější podobu získala asi před 150 lety, kdy na ploše osmi a půl hektaru vznikl přírodně krajinářský park. Základ sadovnické úpravy tvoří domácí listnaté dřeviny, podíl dřevin cizokrajného původu činí 20% z celkového počtu asi osmi set jednotlivě evidovaných stromů a keřových skupin. Od roku 1964 je zámecký park v péči Správy Krkonošského národního parku. Ve stejném roce byl zapsán do státního seznamu nemovitých kulturních památek.

Trasa: Vrchlabí

Příjezdové místo: Vrchlabí, město vzniklo pravděpodobně na místě někdejší dřevorubecké osady. V 16. a 17. století zde vznikaly železné hamry, v kterých se vyráběly hlavně kosy a palné zbraně. Nejvýznamnější dominantou města je renesanční zámek, staré město bylo vyhlášeno za městskou památkovou zónu. V něm si můžeme prohlédnout starou a novou radnici, novogotický kostel sv. Vavřince či kamenný most přes Labe ze 17. století.

^{*1} Singer, M.: z dosud nevydaného díla

Výchozí bod: náměstí ve Vrchlabí

Časový rozvrh: 1\2- 3\4 hod.

Náročnost: 1.stupeň

Možnost občerstvení: IT centrum na náměstí ve Vrchlabí

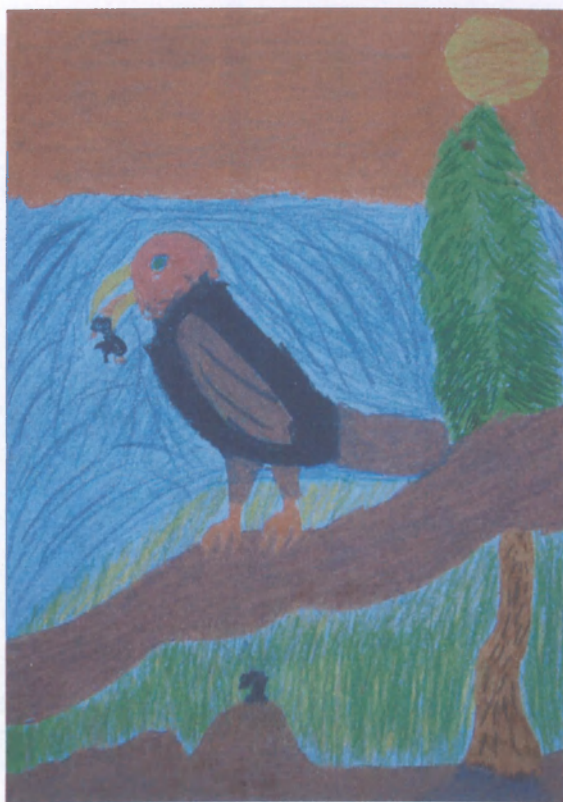
Doporučení: **2.třída ZŠ.**

Dodržování následujících pravidel:

- Nevstupovat mimo cestu
- Nejezdit na kole
- Nepoškozovat rostliny
- Nenechávat volně pobíhat psy
- Uklízet po svých psech
- Neodhazovat odpadky
- Nehlučit

Hlavní vstup do parku se nachází na hořejším náměstí ve Vrchlabí. Při vstupu s dětmi nás všechny upoutá honosný renesanční zámek. Vstup do zámku není návštěvníkům povolen z důvodu vnitřní rekonstrukce. Jinak je zde sídlo kanceláří Městského úřadu Vrchlabí. Již před zámkem nás okouzlí bílé a červené rododendrony, které zde byly v 19.století vysazeny. Pokud obcházíte zámek zleva, otevře se Vám svět jako z pohádky. Najdete zde

posetou louku květinami, listnaté dřeviny (buky, javory, lípy, duby, smrky), které svou velikostí působí velice majestátně. A nejen to - každý Váš krok provází zvuky ptactva. Tyto krásné stvoření je možno vidět i zblízka, protože se nebojí (dříve tu byla rezervace pro vzácné ptactvo, pro vandalismus a hluk byla zrušena). Proto budou našim hlavním tématem výtvarného zpracování právě ptáci. Okolí louky je poseto lavičkami na příjemný a klidný odpočinek. Zde je dobré nasát atmosféru klidného parku, i když je umístěný uvnitř centra města. Po přestávce obcházíme park dokola. Nelze však přehlédnout rybník, u kterého se nachází bezpočet ptactva (holubi, kačeny a kačeři atd.). Při cestě zpět si všímáme i popadaných stromů, které smetla vichřice v září roku 2007.

David Jetenský, Orel, Základní škola v Pardubicích, 8 let

Kristýna Greplová, Ptactvo v parku, Základní škola Břeclav, 8 let

Eliška Štěpánková, Park, výtvarný kroužek, 8 let

Milan Soljak, Květy hor, Základní škola Vrchlabí, 10 let

3.2.Období: LÉTO

*Když pozoruji letité stromy, uklidňuje mne to. Strupatost jejich kůry, rozervanost kmene, pokroucenost větví. Kolik neblahých událostí dokázal takový velikán přestát? Víc než člověk sám, stává se podobným stromem jeho dílo. Ve věčné spolupráci a setrvalém konfliktu se svým demiurgem.*²*

Lví Důl

Trasa: Dolní Malá Úpa – Jelení důl – Lví důl – Žacléřské Boudy – Pomezní Boudy – Dolní Malá Úpa.

Příjezdové místo: Dolní Malá Úpa, část obce Malá Úpa rozkládající se nedaleko soutoku Jeleního potoka a říčky Malá Úpa (Spálený Mlýn).

Výchozí bod: rozcestí značených cest Spálený Mlýn, v jehož blízkosti se nachází placené parkoviště a autobusová zastávka.

Časový rozvrh: Spálený Mlýn – Jelení důl 1½ hod., Jelení důl – Lví důl 1½ hod., Lví důl – Žacléřské Boudy 1 ½ hod., Žacléřské Boudy – Pomezní Boudy 1 hod., Pomezní Boudy – Spálený Mlýn 1 hod.,

.....celkový čas: 4 1½ hod.

Náročnost: 1.stupeň

^{*2} Singer, M.: z dosud nevydaného díla

Možnost občerstvení: Dolní Malá Úpa, Žacléřské Boudy, Pomezní Boudy.

Doporučení: **3.třída ZŠ**

Tuto procházku jsem vybrala pro 3.třidu ZS z jednoho prostého důvodu Je méně známá a přesto nádherná. Je na ní možno objevovat nejen krásy přírody, ale i krkonošskou architekturu, která si zde uchovala své místo.

Trasa začíná v Dolní Malé Úpě na rozcestí Spálený Mlýn, odkud se vydáme po silnici k Pomezním Boudám. Zanedlouho však zahneme vlevo a přes můstek přejdeme říčku Malou Úpu. Cesta pak pokračuje západně krásným údolím podél jeleního potoka. Stěny údolí se zužují, vstupujeme do jeleního dolu, poté pokračujeme do Lviho dolu. Po několika zákrutech dorazíme až k Žacléřským Boudám a kousek za nimi na silnici, po níž se dáme vlevo. Tato cesta vede až k Pomezním Boudám, které jsou významným střediskem zimních sportů. Od Pomezních Bud se vydáme jižně po žluté značce, která klesá na dno údolí Černá voda. Překročíme potok a po vrstevnici pokračujeme jeho levým úbočím. Nakonec sestoupíme do Malé Úpy, z které se vydáme po modré značce klesající údolím Kraviho potoka. Ta nás zavede zpět na rozcestí značených cest Spálený Mlýn v Dolní Malé Úpě.

Kateřina Hájková, Barevné Krkonoše, Základní škola Břeclav, 9 let

Lucie Dandová, Květy hor, Základní škola Vrchlabí, 10 let

Kryštof Horčíčka, Krajina Krkonoš, Základní škola Vrchlabí, 10 let

3.3.Období: PODZIM

*Malba si musí najít cestu k lidem. **

Sněžka, 1602 m.n.m.

Trasa: Pec pod Sněžkou – Bouda v Obřím dole – Kovárna – bývalá Obří bouda – Sněžka – Růžohorky – Pec pod Sněžkou.

Příjezdové místo: Pec pod Sněžkou, hlavní středisko turistiky a zimních sportů ve východních Krkonoších. Název městečka pochází z dob, kdy se zde v pecích tavily železné a měděné rudy těžené v Obřím a Modrém dole. V okolí se nachází řada lyžařských vleků, sjezdovek a sedačkové lanovky na Růžovou horu a Sněžku a na Hnědý vrch.

Výchozí bod: autobusové nádraží v centru města.

Časový rozvrh: Pec pod Sněžkou – Bouda v Obřím dole 3¼ hod., Bouda v Obřím dole – Kovárna 1½ hod., Kovárna – bývalá Obří bouda 1 hod., bývalá Obří bouda – Sněžka 1½ hod., Sněžka – Růžohorky 1 hod., Růžohorky – Pec pod Sněžkou 3¼ hod.

.....celkový čas: 4 1½ hod.

Náročnost: 2.stupeň, trasa vede po značených cestách

^{*3} Singer, M.: z dosud nevydaného díla

Doporučení: **4.třída ZŠ**

Možnost občerstvení: Pec pod Sněžkou, Bouda v Obřím dole, Slezský dům, bufet na Sněžce.

Upozornění: v zimních měsících nelze trasu používat, protože horní část Obřího dolu je uzavřena kvůli nebezpečí lavin.

Nejvyšší hora Krkonoš a České republiky je v podzimních měsících dobře dostupná několika trasami. Vybrala jsem pro děti sice jednu z náročnějších, ale také nejkrásnějších tras vedoucí Obřím dolem, který patří mezi nejzajímavější údolí Krkonoš.

Od autobusového nádraží se vydáme vzhůru po modré značce a brzy dojdeme k informačnímu centru KNAPu, kde si můžeme prohlédnout expozici s názvem Obří důl – poklad Krkonoš.

Mineme odbočku k Boudě pod Studničkou a při cestě Boudu v Obřím dole, za níž vlevo odbočuje žlutá značka do oblasti Modrého dolu. Podél Úpy jdeme k Boudě pod Sněžkou, ke kapličce a hned poté k někdejší Kovárně, kde se nám začínají otevírat nádherné výhledy do údolí a na východní stěnu Studniční hory s Čertovou zahrádkou. Tyto panoramata, přírodu, nejkrásnější rostliny kvetouc na podzim a opadané stromy si s dětmi užíváme.

Poté vstupujeme do závěru Obřího dolu a stoupáme tzv. Rudnou roklí, kde se od 16.století těžily různé rudy. V roce 1914 zde byla postavena vodárna s vodovodem, který přivádí vodu na Sněžku (pozn. do té doby se nahoru nosila voda v sudech na krosnách). Mezi nejcennější části Obřího dolu patří Úpská jáma, kde se vyskytuje celá řada vzácných druhů rostlin. Pokračujeme po horském chodníku lemovaným klečí, který nás posléze vynese na hlavní hřeben k rozcestí u bývalé Obří boudy. Z rozcestí stoupáme vpravo spolu

s červenou značkou a po chodníku s kovovým zábradlím a podél tyčového značení zanedlouho vystoupáme na vrchol Sněžky. Z vrcholu této hory je krásný panoramatický výhled na okolní vrcholy a údolí. Na Svazích Sněžky se vyskytují velmi vzácné rostliny, např. sítna trojklanná či rozrazil chudobkovitý, který je bohužel ohrožený silným turistickým ruchem, na ústupku jsou i porosty kleče.

Po nádherných výhledech a odpočinku sestoupíme z rozcestí značených cest k horní stanici lanovky a dále podél žluté značky až k areálu Růžohorek, kde odbočíme vpravo po zelené značce. Strmě klesající cestou pokračujeme po okraji Růžového dolu a zanedlouho dojdeme k parkovišti v centru Pece pod Sněžkou.

Jakub Kopecký, Můj výlet do Krkonoš, Základní škola Hoříčky, 10 let

Hana Plesselová, Příroda Krkonoš, Základní škola Vrchlabí, 11 let

3.4.Období: ZIMA

Malba jakožto pouhý sled okamžiků. Pouhý? Zázrak!Na jedno hned navazuje druhé.

*Opravdové štěstí pro toho, kdo se nebojí: zůstat určitý.*⁴*

Expozice Kámen a život

Trasa: Augustiánský klášter,
 Krkonošské muzeum
 Husova 213
 Vrchlabí 543 01

Příjezdové místo: Vrchlabí

Výchozí bod: autobusové nádraží ve Vrchlabí

Časový rozvrh: základní prohlídka trvá 100 minut, krátký program 60 minut a dětský program 30 minut.

Doporučení: **5.třída ZS**

Občerstvení: prostory Augustiánského kláštera, možnost koupě suvenýrů.

V zimních měsících jsem nezvolila pro žáky 5.třídy procházku po Krkonoších, ale návštěvu muzea s názvem Kámen a život. Návštěvník expozice sem vstupuje jako na

⁴ Singer, M.: z dosud nevydaného díla

jeviště velkolepého divadla, kde na ploše 1000 m² se ke společnému účinku spojují zvuk, světlo a scéna. Hudba a charakteristické zvuky přírodních živlů umocňují výklad komentátora, který je doplňován a aktualizován průvodci během daného programu. Souběžně s ním jsou osvětlovány jednotlivé části prostor, vitríny, modely a exponáty, jsou zde prosvětlovány transparentní fotografie a promítány seriály diapositivů.

Moderní technika se pokouší vyjádřit to, co nejsou schopny „klasické expozice“, neustálý pohyb a proměny přírody.

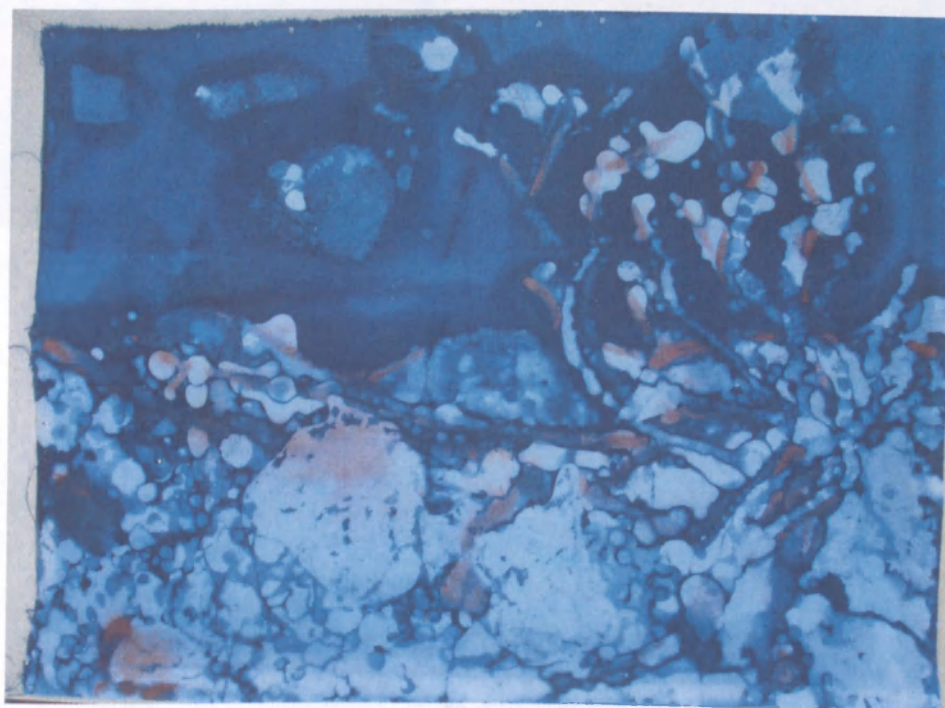
Dětem se snažím při této příležitosti zdůraznit jedinečnost a nenahraditelnost přírody Krkonoš na evropském kontinentu, poučit žáky o složitosti vazeb mezi živými organizmy, jejich fyzickým prostředím a o nutnosti šetrného zacházení s přírodními zdroji a hlavně děti přesvědčit, že záchrana zdravého životního prostředí není povinnost, ale životní nutnost.

Tato expozice má logickou posloupnost - od vysvětlení hlavních dějů v horské přírodě přes poučení o geologickém vývoji a složení Krkonoš, o vlivu horského klimatu, sněhu a lavin na živou přírodu, až k sérii vyznačených ukázek krkonošských ekosystémů. Ukázky živé přírody jsou vhodné nejen pro děti ZŠ, ale i pro rodiny s malými dětmi.

V tomto směru můžu říci, že expozice Kámen a život je důležitým nástrojem ekologické výchovy.

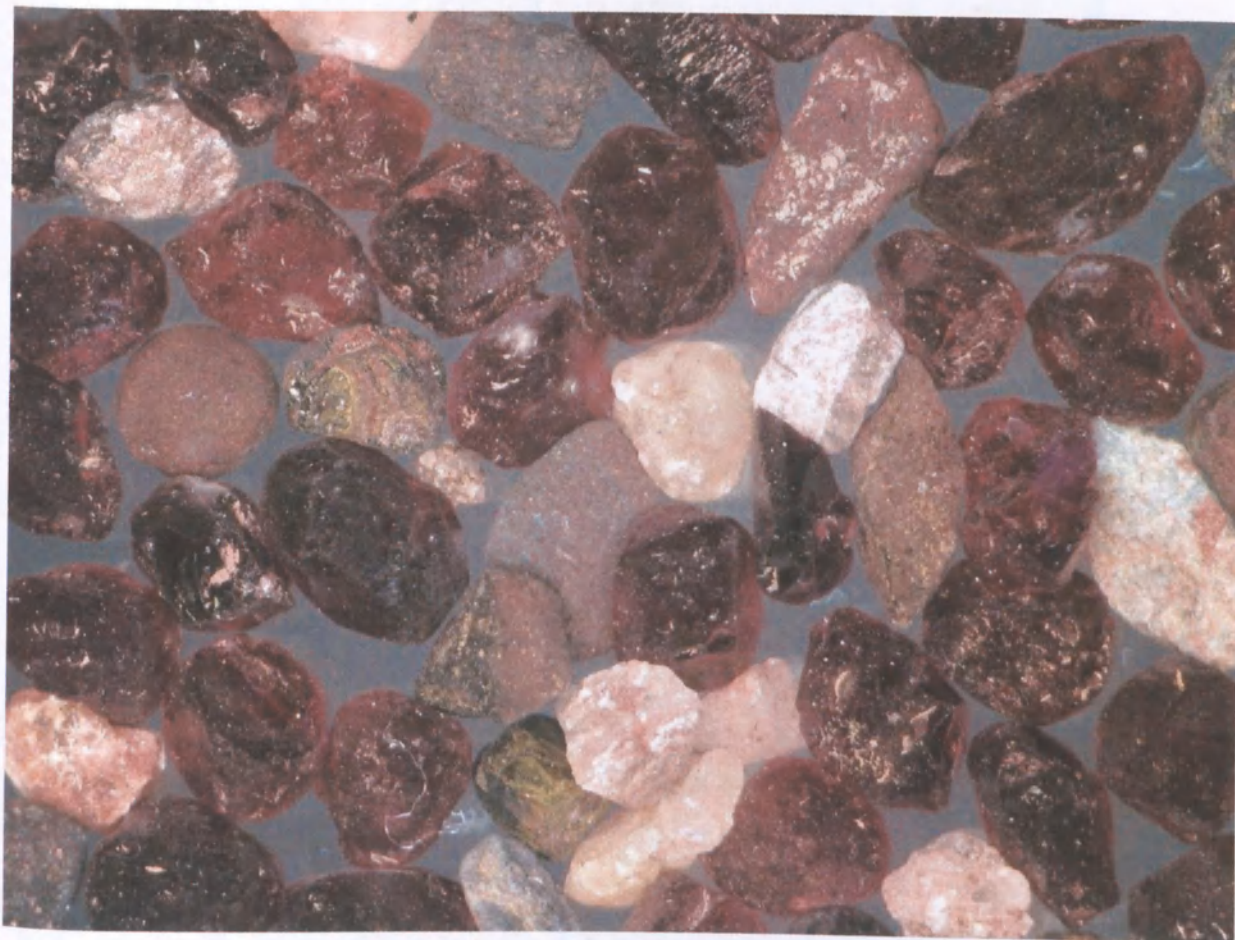

Eva Minářová, Zmrzlý vodopád, Dvůr Králové nad Labem, 11 let

Martina Holá, Zázračný potok, Základní škola Vrchlabí, 11 let

NOVÝ SVĚT FOTOGRAFIE

český granát - foceno pod mikroskopem

Foto: M. Fiedlerová

4. Nový svět fotografie:

Fotografie si podmanila svět asi před sto padesáti lety. Nad kouzlem umožňujícím zachytit okamžiky lidského života žasneme dodnes. Sotva bychom našli důležité životní situace, při kterých by fotografie nesehrála svou úlohu.

Fotografie zachycuje nenávratné okamžiky. Zároveň je zdrojem informací a tvůrčím prostředkem. Dnes si některé okamžiky nedovedeme bez fotografie ani představit. Ať už se jedná o fotografie běžného rodinného života či oslav, o sport, cestování, volný čas nebo momentky z přírody. Myslím si, že každý člověk by se měl seznámit s nekonečnou paletou možností práce s fotoaparátem.

V prvních desetiletí po vynálezu fotografie bylo velice obtížné zachytit pohybující se obrázek. Od těch dob se hodně změnilo. Technici a vynálezci udělali všechno pro zkvalitnění a rozšíření možností fotografie. S fotoaparáty se dnes dobře pracuje a techniky jsou perfektní. Fotografové si dnes podle svých tvůrčích záměrů mohou vybrat některý z různých systémů snímání a vyvolání fotografie. Nezáleží na tom, pro kterou z možností se rozhodnete. Každým fotoaparátem lze dosáhnout stejného výsledku, ovšem různými způsoby. Pochopitelně že cena je důležitá a od ní se odvíjí i rozdílná kvalita. Uvidíte však, že se fotografie čtenými zlepšeními ani trochu nezkomplikovala, jenom obohatila o nové možnosti. Z osobní zkušenosti vím, že i Vám tento zajímavý a nápaditý koníček přinese neobyčejné potěšení. Každý pak může bez problémů své fotografie rozmnožit, měnit, archivovat a prezentovat. K tomu není nutná žádná velká znalost komplikovaných technických souvislostí – na krásném světě fotografie se může podílet každý.

Foto: M.Fiedlerová

5.Co přináší fotografie?:

Každý by rád vlastnil drahý fotografický přístroj, ale většinu jeho výhod stejně využijete jen zřídka. Po své zkušenosti a práci s fotografií na této diplomové práci vím, že většinu námětů lze stejně dobře zachytit i s méně náročným vybavením. Fotografování je především záležitostí pozorování. Nejdříve se musíte naučit dívat kolem sebe, abyste byli schopni nalézt náměty, které jsou zajímavé a neobvyklé. Musíte vidět to, co většina přehlédne.

Foto: M.Fiedlerová

Pro mne je na fotografování nejpříťažlivější skutečnost, že jde o velmi mnohostranného koníčka. I vy fotoaparát můžete použít různým způsobem, přesto však budete objevovat stále něco nového. Fotografický přístroj je skvělým deníkem. Ve zlomcích sekundy umožní zachytit okamžiky, které chcete trvale uchovat - sportovní dění, detaily staveb, tváře přátel, podrobnosti z navštívených míst. Já jsem například fotografování spojila i s dalšími mými koníčky – se zájmem o historické stavby, přírodou, detaily atd.

Radnice města Vrchlabí
Foto: M. Fiedlerová

klášterní kostel sv. Augustina - interier

Foto: M.Fiedlerová

To mi umožnilo vybudovat sbírku obrázků, jež mi budou navždy připomínat mé nejzajímavější objevy, které budu ukazovat nejen vám, ale i dalším zájemcům. Proč byste tedy s fotografováním neměli začít právě Vy nebo Vaše dítě? Téměř v každé domácnosti se najde nějaký fotografický přístroj, který bývá využíván pouze o dovolené nebo při rodinných událostech. Tím, že fotografický přístroj málo používáte, připravujete se o hodně zábavy, neboť fotografování je fascinujícím koníčkem. Uvědomte si, že fotografie, které dnes uděláte,

zestárnou a umožní pro vaše potomky zachytit oblečení, dopravní prostředky a další věci, které jsou dnes běžné, ale po létech nabudou na zajímavosti. Pro vaše vnuky se mohou stát neobvyklými. Mnozí z vás (stejně tak to bylo i se mnou) naleznou ve fotografování takovou zálibu, že se pro vás stanou výhradním koníčkem. Není přeci vzrušující zachycovat neobvyklé scény? Věřte mi, že fotografický přístroj vám umožní zajímavější pohled na věci, které vás obklopují. Brzy zjistíte, že na rozdíl od jiných koníčků, fotografování se můžete věnovat po celý rok. Stále budete mít co dělat a zkoušet. Protože fotografování je velmi zajímavé, umožní vám jistě získat mnoho nových přátelství. Proč tedy nezačít právě dnes?

Foto: M.Fiedlerová

6.Můj vztah k fotografii:

Sedím i jako dospělá ve školní lavici a chci si s Vámi povídat. Samozřejmě o fotografování. Dokážete si to všechno při čtení těchto řádek představit? Pokud ano, i já si začnu představovat, jak sedíte proti mně, jak k Vám mluvím, že mi kladete otázky a já se snažím podat srozumitelnou odpověď. Je zvláštní, jak mi z pera plynou slova nějak plynuleji, když před sebou nacházím partnerku nebo ještě lépe partnera k rozhovoru. Jak tak koukám, Vám jde prostě a jednoduše jen o to, abyste se naučili fotografovat.

Ale dá se fotografování skutečně naučit? Nebo k tomu člověk musí mít talent? I já se často ptám sama sebe, jestli skutečně umím fotografovat. Ve společnosti se totiž setkávám s lidmi, kteří o sobě tvrdí, že na fotografování není nic těžkého, že právě oni uměli fotografovat hned, jakmile poprvé vzali fotoaparát do ruky. Podle mého názoru záleží úspěch či neúspěch snímků na celé řadě okolností, které si někteří z vás ani neuvědomují. Za ty nejdůležitější považuji tyto:

1. zájem o motiv,
2. ovládání fotoaparátu,
3. momentální nálada, kterou právě já (jako fotograf) mám,
4. schopnost vidět,
5. nálada a vkus diváka.

6.1.Zájem o motiv:

Plnohodnotný fotograf není ten, kdo má to nejlepší vybavení, ale člověk, který má zájem o motiv, na který se zaměřuje.

Když jsem jednou před lety jela autem z mého rodného města Vrchlabí, bylo časně z rána. Byla ještě tma, ale slunce se už probouzelo k životu. Tyto cesty jsem vždy milovala, protože jsem mohla pozorovat přírodu, která je v každé vteřině jiná. A právě tato byla čarovná

a okouzující zároveň. Po chvíli se přede mnou objevil pohled na vrcholky hor, které se třpytily v tomto ranním světle. Než jsem se stačila ohlédnout, motiv už zase zmizel. Nestihla jsem ho zachytit fotoaparátem. Ale já sama, a to je důležité, si ještě dnes dokážu tento obraz vyvolat v myšlenkách. Stačí, když zavřu oči. I když mám tento obraz pouze v hlavě, jsem s ním spokojena. Má pro mě větší hodnotu než celá krabice fotografií, které ukazují něco odněkud, ale ke které nemám žádný zvláštní vztah. Mám radost, když se mi povedou parádní fotografie, ale to samo o sobě nestačí. Jde mi také o to, abych měla dobrý vztah k tomu, co je na nich.

Rozhodující otázkou samozřejmě není to, zda se skutečně zajímáte o to, co fotografujete, nýbrž o to, zda vám to dává možnost naučit se zajímat o zvolené motivy. Mám na mysli to, že každý člověk si může najít své cesty a prostředky k tomu, aby prohloubil vlastní zájem o okolí. Každému, kdo pracuje s fotoaparátem, však hrozí jisté nebezpečí. Jde o pocit, že máme motiv takřikajíc v hrsti, je polapen jako pták do klece a už se o něj nemusíme starat. Je náš, už ho vlastníme a teď můžeme jet klidně domů. Nač tu ještě déle zůstat, když už jsem vyfotila všechno, co za to v Krkonoších stojí. Nechci kritizovat takový způsob fotografování, protože v některých případech je to téměř nutnost. Já jsem se však snažila hledat motivy, které jsou jiné, zvláštní, atraktivní a přitažlivé. Těch obyčejných jsem našla tolik, že je sama ani nedokážu spočítat. Před množstvím zrakových vjemů, které pro mě představují téměř hrozbu, jsem utekla s ochranou, kterou mi byl právě fotoaparát. Zneškodnil tyto jevy a já jsem skrze něj mohla fotografovat skutečně to, co považuji za zdařilé fotografie.

Jde tedy o to, abychom se pokusili nikoli uzavírat se fotografováním před okolím, nýbrž se mu plně otevřít. Mou sbírku fotografií chci poukázat na příležitosti, jak rozvíjet zájem o to, co člověka obklopuje. I mně samé se tímto otevřel lepší vztah ke světu, kde jsem se narodila a kam se stále ráda vracím.

Zájem o motiv je tedy rozhodující pro vznik dobrého snímku, ale tento zájem sám v žádném případě nestačí k vytvoření obrázků, které mají působit nejen na nás samotné, ale i na někoho jiného.

břízy

Foto: M.Fiedlerová

6.2.Zvládnutí fotoaparátu:

Velmi dramaticky zní, když prohlašuji, že je třeba ovládat techniku fotografování. Říkáte si asi, jak je přeci jednoduché ovládat fotoaparát XY, který nabízí v reklamě se slovy, jak to všechno půjde samo. Ostatně, i když jsou fotoaparáty, které se dnes vyrábějí plně automatické, zdaleka to ještě neznamená, že to budou poddajní otroci, kterými by fotograf mohl bez problémů disponovat. Právě jejich ovládnutí je něco, co se člověk musí pořádně naučit. Sice takový přístroj osvobozuje od kritických seřizovacích manipulací (zaostřování), ale na druhé straně je klaviatura obslužných prvků tak obsažná, že člověk musí věnovat hodně energie a času tomu, aby se na ni naučil.

Co tedy znamená fotografovat? Hlavně by měl vědět, že je rozdíl mezi způsobem vidění lidského oka a způsobem vidění fotoaparátu. Člověk by měl znát také triky, které nám umožní tyto rozdíly překonat.

český granát

Foto: M. Fiedlerová

6.3.Nálada fotografa:

Co vlastně činí z fotografie napínavé dobrodružství? Soulad – to je přesně to slovo. Prvek nálady se zaslouhuje o to, že i člověk, který má techniku v malíčku, někdy docílí vynikajících výsledků a jindy udělá obrázky, o kterých sám ví, že je lze označit za dobré

průměr. Samozřejmě se může stát i to, že člověk s příznivou náladou, ale s málo zkušenostmi, vytvoří snímky, které mají v sobě něco působivého a neobyčejného.

Dá se vlastně nálada fotografa nějak ovlivnit? Ale ano, určitě se tu dá něco dělat. Samotný zájem o motiv by měl zpravidla vyvolávat příznivou náladu k fotografování. Při této činnosti totiž každý prožívá něco nového, nezapomenutelné okamžiky. A to je hlavním důvodem, proč se většinou fotografuje na cestách a vznikají přitom „nejzdařilejší“ fotografie. Na druhou stranu stoupající náladu fotografa může podpořit i nová fotografická technika.

I já jsem s dobrou náladou důsledně objevovala svět Krkonoš, snažila jsem se vidět věci úplně z jiného pohledu, z úplně jiného úhlu. Jedno však vím, mnohem více se tu jednalo o situace, které se nabízejí fotografovi k zachycení.

Foto: M.Fiedlerová

6.4.Schopnost vidět:

Každý fotograf nebo fotografka mohou reagovat na podněty tvarů, barev a motivů velmi spontánně nebo také zcela uvědoměle. I vidění – spontánní i uvědomělé – se dá nacvičit. Je samozřejmě pravdou, že správně vidět znamená správně fotografovat, ale platí to i obráceně. Dobře fotografovat znamená lépe vidět. I má praxe fotografování mě naučila to, že dokážu na některé poukázat. Pozorování těch nejmenších odstínů barev a světelných reflexů, je schopnost, za kterou vděčím právě fotopraxi. Bez fotoaparátu v ruce bych nikdy nezačala intenzivně vnímat to, co mě obklopuje!

Foto: M. Fiedlerová

6.5.Nálada diváka před obrázkem:

Dá se vlastně určit, co je to „pořádná“ fotografie? Asi ano. Podle mého názoru to je snímek, s nímž je sám fotograf spokojen. Fotografie jsou navíc výrazem vlastní osobnosti, stejně jako například jeho mimika nebo gesta. I já – jako malý začínající fotograf – jsem se svými obrázky snažila docílit určitého účinku tak, aby se líbil i ostatním. Nároky, které kladou různí diváci na technickou dokonalost, na řeč barev, tvarů a na volbu motivu, jsou samozřejmě velmi různé.

Fotografie, které jsem vytvořila jako malá holka jsem vždy chtěla v první okamžik vyhodit. Zůstaly však v krabici, kterou jsem před nedávnem našla. Byla jsem jimi nadšena, protože zobrazují i momentky z mého dětství. Díky fotografii jsem si znovu připomněla okamžiky, na které bych si už možná nikdy nevzpomněla. Nebyla by to škoda? Někdo by ale mohl namítnout.....Ano, vím, většina lidí klade na vlastní fotografie podstatně nižší nároky než na cizí. Mají –li proto vlastní obrázky působit na ostatní lidi, nezbyvá nám nic jiného, než abychom se naučili dívat se na fotografie takříkajíc cizíma očima.

7.Co budeme fotografovat?

7.1.Krajinná a přírodní fotografie-celek:

Žádná tematika neumožňuje tolik rozdílných přístupů a interpretací jako krajinná a přírodní fotografie. Paleta možností sahá od panoramatických snímků až po makrofotografie hmyzu a květin.

kvetoucí třešeň - Vrchlabí

Foto: M. Fiedlerová

čmelák na pampelišce

Foto: M. Fiedlerová

Rozhodujícím faktorem pro tuto fotografii jsou změny, které nastávají v průběhu dne. Ať už se jedná o střídání ročních období nebo změny počasí. Představte si například motiv strom na této fotografii: podle denní doby a ročního období jsem mohla pořídit naprosto rozdílné snímky – od plakátově barevných, tajemných či smutných, přes melancholické pohledy v mlze až po zasněžené kompozice.

Foto: M.Fiedlerová

Jako fotografka krajinné a přírodní fotografie jsem zjistila (a to bylo také velkým přínosem pro tuto diplomovou práci), že na mé náladě, na rozdíl od focení detailu, zas tolik nezáleží. Když jsem se totiž rozhodla pořídit si působivý snímek krajiny, z velké části záleželo na samotné obsluze fotoaparátu (na mé technické zručnosti), cviku, za jakého počasí jsem

fotografii pořizovala a na samotné kompozici. Trpělivost byla také důležitým předpokladem mé práce. Na toto místo jsem se vracela mnohokrát, fotila, učila se znát zákony přírody a viděla, že každý okamžik na tomto místě je jedinečný a neopakovatelný.

I vy si to vyzkoušejte v praxi. Vyhledejte si oblíbené místo, které budete vaším fotoaparátem snímat v průběhu delšího časového horizontu, v proměnách světla a počasí, při východu slunce, v poledne i večer. A to i za vysloveně špatného počasí. Pro fotografa krajiny totiž neexistuje špatné počasí. Rozmary přírody mu naopak umožní pořídít zajímavé či náladové snímky. Budete-li mít dost trpělivosti a vyhlédnuté místo budete navštěvovat po celý rok, zažijete mnohá překvapení – uvidíte vykácený les či zmizelé staleté aleje, věže pro mobilní sítě, v tom nejhorším případě pak naprostou devastaci krajiny. I vy sami pak přijdete na to, jak je důležitá volba správného okamžiku. V některých případech mi nezbývalo nic jiného než plánovat měsíce dopředu, protože určité jevy řídicí se zákony přírody se mohou odehrát jen jedenkrát do roka. Když tento okamžik nastane, jenom rychlé vyhodnocení situace, rychlé rozhodování a praktické dovednosti vás dovedou k hodnotnému výsledku. Z předchozího odstavce je patrné, že dobrý fotograf by se měl orientovat i v meteorologii.

„ Nezáleží na tom, zda pracujete metodami devatenáctého století, kamerou elektronickou nebo digitální. Nezáleží na to, zda je fotografie černobílá nebo barevná, formát kinofilmový, čtvercový či panoramatický. Jediné, na čem záleží a co je důležité, je výsledný obraz. Techniku se naučit lze a fotograf by ji měl vládat, nicméně v rukou skutečně kreativního ducha se stává nepostradatelnou. Fotografie samotná by měla vést k probuzení citu.“^{*5}

^{*5} Tiller, J. a kolektiv autorů: Naučte se komponovat. Zoner software, Praha 2005, str. 140

Foto: M. Fiedlerová

TIP:

► Panoramatické snímky jsou pro fotografy pokušením díky fascinujícímu dojmu, který působí. Chceme-li na snímky dostat pokud možno vše z nádherné přírodní scenerie, jsme nakonec často zklamáni, že fotografie působí spíše nudným dojmem. Právě panoramatické snímky vyžadují bezpodmínečně pevný bod, pole kterého lze znázornit velikost hor, lesů či rybníků. Pro lepší dojem by měly být vždy posunuty ze středu obrázku.

RADY:

- Foťte pohledy do dálky se zajímavou oblohou
- Kamera musí být u všech záběrů série ve stejné výši
- Snažte se pojmout do záběru nějaký významný objekt

7.2. Nádherný svět malých věcí-detail:

Pohled do fascinujícího světa makrofotografie, která nabízí každým okamžikem zrození i zánik nádherného motivu. Tyto strhující záběry nalézáme všude, i ve svém nejbližším okolí. Právě v makrofotografii se zviditelňuje celá pestrost přírody velmi zřetelně. Zde nalezneme v barvách a tvarech květin, tráv nebo kamenů umělecká díla. Můžeme si vybrat, zda budeme květiny fotografovat v jejich přirozeném prostředí, nebo je pojmeme umělecky tím, že naaranžujeme listy a květy na barevném podkladě.

Foto: M. Fiedlerová

Rovněž se nám otevírá nekonečné pole nových objevů vlastními experimenty, kdy smícháme různě barevné tekutiny a výsledek zachytíme na fotografii. Zachycení makrofotografie je kombinací hledání, trpělivosti, štěstí, fantazie a samozřejmě zručnosti. Myslím si, že když se fotograf rozhodne pro zachycení detailu v přírodě nebo okamžiku v životě člověka, jeho nálada z velké části může ovlivnit kvalitu a atmosféru fotografie. Zručnost člověka je také nezbytná, ale daleko podstatnější je citlivost pro výběr snímku.

Podle mě je dobrá fotografie výslednicí několika složek. Jen si představte fiktivní fotografii, na které zachycuji tvář desetiletého kluka. Řeknete si: ta fotka je obyčejná, jedna z tisíců. Na další fotografii je kluk zrzavý, pihovatý, vlasy má rozčuchané a při jeho úsměvu zjistíte, že nemá přední zub. Předpokládám, že tento snímek působí radost. A konečně předkládám třetí fotografii, kde z druhé strany záběru přibíhá rozzuřená stařena s rýčem v ruce. Ta fotka má náboj, sílu a „mluví“.

Jak tedy získat dobrý snímek? Když jsem se rozhodla, že vám budu chtít ukázat své snímky, musela jsem přemýšlet dopředu, co chci svými fotografiemi říci. Její obsah musí vaši pozornost nejen zaujmou, ale i udržet a v lepším případě vás přimět znovu se k nim vrátit. Chtěla jsem ve vás probudit fantazii a dát vám prostor pro hledání. Proto jsem nefotila hned to, co jsem poprvé viděla. Naopak jsem velkou pozornost věnovala věcem, které deset lidí přede mnou přehlédlo. Také jsem se nebála fotit po svém a experimentovat.

„Nenarodil se člověk ten, aby se zavděčil lidem všem. Ti, kteří se o to pokusili, byli ukřižováni.“^{*6}

^{*6} Henninges, H.: Nová základní škola fotografie. Knižní klub, Praha 2002, str.111

Foto: M. Fiedlerová

Foto: M. Fiedlerová

TIP:

► Makrofotografie je svět sám pro sebe. Je to fotografie, která byla pořízena zblízka. Strhující motivy vhodné pro detailní záběr nalézáme všude, můžeme ho však celý život úspěšně míjet.

RADY:

► Všechny cenné předměty ve vaší domácnosti lze zobrazit často jen na makrofotografii. Např. klenoty, mince, poštovní známky, hodinky

► Nefotíte jen pro radost, ale i z bezpečnostního hlediska (pojištění)

► Ve tvůrčím procesu hraje rozhodující roli výběr záběru a světla

► Pro makrofotografii je nezbytný stativ. Zabraňuje rozhýbání a umožňuje si v klidu fotoaparát nastavit

► Zvláště plasticky působí kontrasty a struktury při bočním světle

7.3. Mazlíčci v přírodě:

Zvířata fotografuji, protože je mám ráda. Fotografování zvěře Vás však může zklamat, protože je skutečně těžké přiblížit se a získat dostatečně podrobný snímek. Při dostatku snahy a trpělivosti však získáte zajímavé fotografie. Pamatujte, že mnohá zvířata mohou být nebezpečná, zvláště, když je vyplašíte.

Pro focení zvířat v terénu je důležitá znalost jejich denního režimu. Zvířata jsou aktivní před krmením, spokojená jsou při trávení, savci mají vyšlapané ochozy a ptáci sedávají na své oblíbené větvičky. Nemá cenu ztrácet čas focením zvěře, když vím, že mají siestu.

Pro malé začínající fotografy bych nejprve navrhla vytvářet snímky jejich domácích mazlíčků. Ty totiž snadněji udržíte alespoň nějaký čas v klidu. Nejsou tak plachá a můžete se k nim bez problémů přiblížit. Znáte také jejich zvyky a dokážete je zaujmout jejich oblíbenou hrou nebo pokrmem. Někdy bývá vhodné zachytit zvíře s jinou osobou (např. majitelem).

Námětem takového záběru může být zobrazení vztahu např. psa a jeho pána. Pro náročnější fotografy je vhodné focení zvířat v parku. I polootevřeného okna schování za záclonou můžete vystrčit objektiv a dělat záběry. Vhodné je bezvětří, kdy se záclony nepohybují a neplaší ptáky.

Z vyprávění mého kamaráda vím, že pokud chce vytvořit kvalitní snímek zvířete ve volné přírodě, čeká na vhodný okamžik třeba i několik dní. To je pozoruhodné, že?

chvastoskok

Foto: M. Fiedlerová

kosí mláděta v parku Vrchlabi

Foto: M. Fiedlerová

TIP:

► Pravidla pro momentky lze aplikovat také na fotografie akční, sportovní, reportážní a snímky zvířat.

RADY:

- Mějte fotoaparát stále připravený
- Při slabém osvětlení nezapomeňte na blesk
- Promýšlejte situaci a volte vhodné stanoviště. Vyhněte se místu, které si vybírají ostatní
- Přiblížte se co nejvíce ke zvolenému motivu
- Chovejte se nenápadně
- Cvičte se v trpělivosti a rychlých reakcích

7.4.Města skrze objektiv:

Jistě si rádi pořizujete záběry míst, které jste navštívili o dovolené nebo na výletech. Já jsem si pro Vás připravila také některé fotografie, které mi připomínají skvělé okamžiky z mého života. Nespokojila jsem se však s obvyklými záběry, které si můžete koupit na pohlednici. Snažila jsem si pořídit takový, aby z něho byla patrná zvláštní atmosféra místa.

Foto:M. Fiedlerová

Avšak cestovatel, který poznává město poprvé, by měl udělat výběr v záběrech tak, aby mu pomohl vytvořit charakteristický obraz navštíveného místa. Měl by např. začít se záběry hlavních ulic, starých budov, obchodů, dětí v aleji a podobně. Při hledání takových záběrů se s navštíveným místem seznámíte mnohem dříve než průměrný návštěvník.

I já jsem se s některými městy v Krkonoších takto potkávala. Navštěvovala jsem je sice jako malá, ale mnohé se změnilo, takže jsem je začala pozorovat nově, s pomocí fotoaparátu. Všimla jsem si nejrůznějších věcí: detailů u domovních dveří, květin s pozadím, zbouraných budov nebo stánků s ovocem a zeleninou. Ale nejen to, protože i sochy, kostely a městské parky vám poskytnou náměty pro vaše snímky.

Foto: M. Fiedlerová

TIP:

► Působivé noční snímky pořídíte nejlépe za soumraku, kdy jsou budovy a ulice osvětlené, ale obloha není ještě zcela tmavá. Především u snímků, které vyžadují použití blesku, bude obloha temně modrá. Struktura pozadí zůstane viditelná a nepohltí ji tma.

RADY:

- Dokumentujte především zážitky
- Pokud není snímek dobrý (nic neříká), nebude diváka zajímat
- Důležitá je dobrá volba motivu a technika fotografování

- ▶ Nefoťte vše, co je okolo vás! Fotografie není pouze osobní vzpomínka
- ▶ Vyhněte se focení pamětihodností, které jsou zveřejněny snad ve všech knížkách a časopisech
- ▶ Přeneste do fotografie osobní zážitky
- ▶ Fascinujte fotografií

7.5. Stopy ve sněhu.....:

Představte si krajinu, která získá díky sněhové pokrývce bílý povrch s obrázcí tvořenými tmavými liniemi plotů a ohrad. Ve městech jsou silnice, střechy a další plochy bílé, zatímco zdi a sloupy zůstávají temné. Nejlepší podmínky pro fotografování nastávají, když se po vydatném sněžení krajina projasní sluncem.

čejřiny u Harrachovských kamenů

Foto: M. Fiedlerová

Při mém experimentování jsem se snažila zachytit i padající sníh, ale je to stejně těžké jako zachytit déšť, i když padající vločky jsou mnohem větší a padají pomaleji. Výsledná fotografie vypadala bohužel tak, že vločky blízko objektivu vypadaly spíše jako sněhové koule. Pro děti bych proto tematiku padajících vloček ani deště nevolila.

Ve velkých městech nedělá sníh takové zázraky, ale pokud se vydáte do přírody, budete si připadat jako v pohádce. Zde se totiž nabízejí každému fotografovi kouzelné motivy, struktury i obrazce.

sněhový most - Pramenný důl, odtávání laviny

Foto: M. Fiedlerová

ledy - štola - Herlíkovice

Foto: M. Fiedlerová

jehlové ledy - Labský důl

Foto: M. Fiedlerová

TIP:

► Fotografické zobrazení situace, jak ji zažil a viděl fotograf, musí být ostrá a správně osvětlená

RADY:

- Kouzelné zasněžené motivy nabízejí stará města a vesnice s nízkými budovami
- Podívejte se po zasněžených sochách a rampouších visících z okapů
- V přírodě jsou působivé neodklizené cesty mající hluboké brázdy vyjeté od kol
- Ze sněhu se stane kapka, kterou lze rovněž zachytit na oknech
- Sníh vytváří neopakovatelné útvary na listech a větvích
- Fot'te i zasněžené řeky a rybníky

8. Závěr:

Při vypracování této diplomové práce jsem se zabývala dětskou malbou a fotografií.

V první části jsem se dětem snažila popsat a ukázat Krkonoše tak, jak je dosud nepoznaly a neviděly. Vymyslela jsem pro každý ročník základní školy (vyjma 1.třídy) netradiční vycházky, které jim dávaly možnost poznat krkonošskou architekturu, faunu i flóru blíže, lépe, detailněji a s větším zájmem. Dětská radost a nadšení se nejvíce projevila v jejich malbách. Z celkového pozorování jsem zjistila, že se děti nebrání novým věcem a experimentům, ba naopak, jsou nadšené z nové zkušenosti. I pro mě to byl velký přínos. I přesto, že přípravě musíte věnovat velkou pozornost a dostatek času, vše se Vám vrátí díky radosti dětí a zdařilým malbám. Nejednu poznatek jsem si odnesla pro mou další pedagogickou praxi. Například to, že každý vidí jinými očima, má svou fantazii, do které my pedagogové nesmíme násilně vstupovat. Dítěti musíme dát dostatek prostoru pro tvořivost, podporovat jeho zralý vývoj, citlivě hodnotit a v neposlední řadě dát každému žákovi možnost uspět. Je to sice nelehký úkol, ale není nespílitelný. Já osobně jsem si zažila úspěch a uznání řady dětí a učitelů.

Dalším tématem, kterému jsem věnovala pozornost a strávila nad ním krásné chvíle, je fotografie. Můj zájem o fotografii se projevila již v mém dětství, proto jsem se rozhodla, že budu své zkušenosti dále předávat žákům základních škol. Fotografie použité v této diplomové práci jsem fotila při vycházkách s dětmi, ve svém volném čase, ve všech ročních obdobích. Focení uklidňuje, přináší potěšení a uspokojení. A nejen mě.

V hodinách výtvarné výchovy na základních školách jsem své fotografie dětem předkládala, debatovala s nimi a hodnotila. Některé žáky jsem dokonce inspirovala k tomu, aby téma na fotografii ztvárnili, některé z nich použili pouhý detail, kterého by si v krajině ani nevšimli. Jiní šli do přírody a začali zkoušet fotit. To bylo asi největším oceněním mé práce. Chtěla jsem dosáhnout hlavně toho, aby děti našly ve fotografii zalíbení, zabývaly se jí nejen na základní škole, ale i ve svém volném čase. Jsem ráda, že jsem já byla tou, která je

motivovala a našla jim možná celoživotního koníčka. Snad je tento zájem neopustí a bude je provázet celým životem.

Po důsledném výběru fotografií jsem si uvědomila, že i já sama se ve výběru tématu, způsobu focení a jeho zpracování vyvíjím. Dříve jsem fotila běžné věci, které mě poutaly, ale dnes už mi nestačí. Nechci fotografovat to, co ostatní, snažím se o fotografii, která o něčem vypovídá, je zajímavá a popisuje to, co cítím. Fotografie by měla ztělesňovat toho, kdo ji pořizuje.

Jsem ráda, že jsem měla možnost dětem předat své dosavadní zkušenosti, protože si myslím, že jich nikdy není dost. Každý člověk se má pořád co učit. To platí v dnešní době dvojnásob, protože se techniky fotoaparátů neustále zdokonalují. A když se zlepšují tyto nové techniky, musíme se zdokonalovat a učit také my. Pedagog je tu proto, aby dětem předával své zkušenosti, motivoval je a dával jim rady přijatelné jejich věku. A nejen učitel, ale i rodiče. Ti by měli být také iniciátory toho, aby mělo dítě zálibu ve fotografii. Vždyť jsou v nich uchovány vzpomínky každého z nás.

Vybrané fotografie byly také použity v knize *Výtvarná výchova v projektu environmentálního vzdělání pro 2.stupeň základní školy a osmiletá gymnázia* (kapitola Lineární struktury k odlišení: voda, kámen, tráva, strom, lidé..., z 34 fotografií bylo použito 5 z této diplomové práce), Cikánová,K., PeDf UK, Praha 2007. Fotografie také máte možnost v budoucnu vidět v knize Michala Singera, která dosud není vydána. Zájem o tyto fotografie měla také katedra biologie na Pedagogické fakultě UK. Ta má mé povolení k tomu, aby byly kterékoli vhodné fotografie použity do učebních textů, didaktických materiálů či knih. Sérii fotografií jsem také zapůjčila KRNAPu, který má sídlo ve Vrchlabí.

9. Použitá literatura:

- Cikánová K.: Malujte si s námi. Aventium, Praha 1996
- Cikánová K.: Objevujte s námi tvar. Aventinum, Praha 1995
- Freeman, J.: Fotografie v praxi. Rebo production, Praha 1998
- Haines G.: Naučte se fotografovat. Blesk, Ostrava 1987
- Hazuková H., Šamšula P.: Didaktika výtvarné výchovy I. Karolinum Praha 1991
- Hazuková H., Šamšula P.: Didaktika výtvarné výchovy II. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1986
- Hazuková H.: Příprava učitele na rozhodování ve výtvarné výchově. Pedagogická fakulta UK, Praha 1995
- Henninges H.: Nová základní škola fotografie. Knižní klub 2002
- Joinson, S.: Cestování. Slovart, Praha 2006
- Langford, M.: 101 praktických rad fotografie. IKar, Praha 1996
- Pind'ák, M.: Fototechnika. Rubico, Olomouc 2001
- Pojoan, J.: Dějiny umění 1, Praha, Odeon 1977
- Roeslerová V.: Řady a projekty ve výtvarné výchově. Sarah, Praha 1997
- Slavíková, V. – Slavík, J. – Hazuková, H.: Výtvarné čarování, Praha UK, PedF 2000
- Tiller, J. a kolektiv autorů: Naučte se komponovat, Zoner software, Praha 2005

Internetové stránky:

- www.krkonoše.cz
- www.krnap.cz

12. Přílohy

Obsah příloh:

1. Příprava na hodinu	str.1
1.1. Příprava na hodinu – 2.třída ZŠ	str.1
1.2. Příprava na hodinu – 3.třída ZŠ	str.5
1.3. Příprava na hodinu – 4.třída ZŠ	str.9
1.4. Příprava na hodinu – 5.třída ZŠ	str.13
2. Fotografie	str.17
2.1. Přehledné řazení fotografií	str.17
2.2. Ukázky fotografií	str.19
2.2.1. Geologie	str.19
2.2.2. Města a obce	str.20
2.2.3. Sakrální stavby	str.20
2.2.4. Komunikace	str.21
2.2.5. Muzea	str.22
2.2.6. Sníh a led	str.22
2.2.7. Krajina – Sněžka	str.23
2.2.8. Panorámata	str.23
2.2.9. Voda	str.24
2.3. Les, stromy	str.24
2.3.1. Roubenky	str.25
2.3.2. Zoologie	str.26

1. Přípravy na hodinu

1.1. Příprava na hodinu

Doporučení: 2. třída ZŠ

- 1) **Téma:** Ptačí život v krkonošském parku.
- 2) **Hlavní úkoly a řešené výtvarné problémy:** volná tvorba na základě vlastní představy. Ztvárnění života živočichů z ptačí říše.
- 3) **Východisko (situační):** Ptačí život, způsob obživy a režim dne, okolí krkonošského parku.
- 4) **Námět (forma motivační):** Jak se ptáci chovají v parku? O co se starají? Čím se živí?
- 5) **Učivo:** Na základě rozhovoru by měl žák výtvarně vyjádřit svou představu. Výtvarně popsat děj a ptactvo, naznačit možné vztahy mezi nimi a vyjádřit prostor.

6) Výtvarný úkol = problém

Formulace pro učitele: Namalovat obrázek na základě vlastní představy, která je vyvolána rozhovorem a ukázkou fotografií. Vyvolání předchozí zkušenosti.

Formulace pro žáky: Zkus zaznamenat, jak se chovají ptáci v parku. Dokážeš to zaznamenat?

7) Klíčová slova: představivost, fantazie, samostatné uvažování nad tématem, barva, plocha, kompozice, vyjádření atmosféry.

8) Didaktická analýza úkolu:

a) Smysl a cíl: Rozvoj představivosti na základě rozhovoru, rozvoj myšlení, vyvolání předešlé zkušenosti.

b) Dílčí úkol: Kompoziční vyřešení plochy. Zařazení ptactva do prostředí, které si žák vymyslí. Vyjádření děje.

c) Výtvarné vyjadřovací prostředky:

- v. elementy- plocha, barva, tvar
- v. vztahy- kompozice (symetrie/asymetrie), dynamičnost/statičnost.
- procesy- idealizace, typizace
- instrumenty- temperové barvy, štětec, paleta
- materiály- čtvrtka A-4
- techniky-malba

d) Druhy a konkrétní podoby činností s výtvar. Vyjadřovacími prostředky:

Hlavní druh – výtvarná tvorba volná – zobrazující

e) Kriteria hodnocení:

- držet se daného tématu,
- malba temperovými barvami.
- vyjádření děje

9) Dispoziční připravenost žáků: Informace o životě ptáčků v přírodě. Práce s uvedenými výtvarnými prostředky.

Organizační zajištění: Organizaci hodiny jsem měla na starosti já. Po ukázkách fotografií a publikací o ptácích v parku jsem vedla s dětmi rozhovor. Práce byla samostatná, papíry si děti rozdaly samy a pracovní potřeby měl každý své. Děti seděly v lavicích po jednom nebo po dvou, tak jak sedí vždy. Po práci měl každý žák na starosti úklid své lavice. Hodnocení probíhalo formou dobrovolnosti. Kdo chtěl, mohl svou práci ukázat ostatním a popsat, co na ní je. Já ji pak ústně hodnotila z hlediska uvedených kritérií. Ostatní práce byly zhodnoceny jen z hlediska kritérií.

10) Kontextové zajištění:

- výtvarný kontext výukový- propojení figury s prostředím, děj a pohyb, kompoziční uspořádání.
- výtvarný kontext oborový- vyjádření figury ptáček z hlíny...Možnost vytvoření celého parku jako kolektivní práce.
- kontext dalších výchovně vzdělávacích obsahů a aktivit žáků: vývoj ptačí říše. Rozdílnost života ptáků ve volné přírodě a v zajetí. Prostudování map s výskytem určitých typů ptactva.

Nika Dimitrovová, Ptactvo, Základní škola Břeclav, 8 ½ let

1.2.Příprava na hodinu:

Doporučení: 3. třída ZŠ

1) Téma: Květy hor

2) Hlavní úkoly a řešené problémy: volná tvorba na základě vlastní představy.
Ztvárnění květin v jejich přirozeném prostředí.

3) Východisko (situační): Květiny a jejich podmínky pro život v Krkonoších

4) Námět:

- forma motivační - Jak vypadají květiny ve volné krkonošské přírodě? Kde se nejvíce vyskytují a jaké druhy lze vidět? Jaké květiny patří mezi chráněné?
- forma popisná – květiny krkonošské přírody.

5) Učivo: Na základě rozhovoru by měl žák výtvarně vyjádřit svou představu.
Naznačit vztah a vyjádřit prostor. Důležité je vyjádření proporcí květiny.

6) Výtvarný úkol = problém

Formulace pro učitele: Namalovat obrázek na základě vlastní představy, která je vyvolána rozhovorem a fotografiemi.

Formulace pro žáky: Zkus zaznamenat, kde se nacházejí květiny na horách, zobrazit jejich detail s pozadím. Dokážeš to?

7) Klíčová slova: představivost, fantazie, nápaditost, originalita, nápad, barva, plocha, vyjádření atmosféry.

8) Didaktická analýza úkolu:

a) Smysl a cíl – Rozvoj představivosti na základě rozhovoru, rozvoj myšlení.

b) Dílčí úkol – Kompoziční vyřešení plochy. Zobrazení květiny z úhlu, který si žák zvolí. Zařazení do prostředí

c) Výtvarné vyjadřovací prostředky –

- v. elementy – plocha, barva, tvar

- v. vztahy – kompozice, proporcionalita, dynamičnost/statičnost

- procesy – typizace, idealizace

- instrumenty – temperové barvy, štětec, paleta

- materiály – čtvrtka A-4

- techniky – malba

d) Druhy a konkrétní podoby činností s výtvarnými vyjadřovacími prostředky:

hlavní druh – výtvarná tvorba volná – zobrazující

e) Kriteria hodnocení: detail květiny, držet se daného tématu, malba temperou, reálné proporce květiny

9) Dispoziční připravenost žáků: Informace o květeně v přírodě. Práce s uvedenými výtvarnými prostředky.

Organizační zajištění: Organizaci hodiny jsem si vzala na starosti já. Byla v ní ale přítomna i třídní učitelka této třídy. Po rozhovoru a ukázce fotografií jsem

dětem rozdala papíry. Práce byla samostatná, potřeby měl každý žák své a zodpovídal si za úklid lavice. Hodnocení probíhalo formou ukázek žakovských prací a z hlediska uvedených kritérií.

10) Kontextové zajištění:

- výtvarný kontext výukový – propojení květiny s prostředím. Kompoziční uspořádání
- výtvarný kontext oborový – modelace květiny z plastelíny.....možnost návrhu skalky v parku.
- kontext dalších výchovně vzdělávacích obsahů a aktivit žáků – ochrana flóry a prostředí hor, ve kterém žijí. Různé návrhy způsobu řešení.

Milan Soljak, Květy hor, Základní škola Vrchlabí, 10 let

1.3.Příprava na hodinu

Doporučení: 4. třída ZŠ

1) Téma: Krajina Krkonoš

2) Hlavní úkoly a řešené výtvarné problémy: volná tvorba na základě vlastní představy. Ztvárnění krajiny Krkonoš v proměnách světla.

3) Východisko (situační): Krajina v proměnách světla.

4) Námět

Forma motivační: Jaká Ti připadá krajina v Krkonoších? Jak ji musíme chránit před vandalizmem? Lze nějakým způsobem chránit krajinu před katastrofami?

Forma popisná: Krajina v Krkonoších a její význam.

5) Učivo: Na základě rozhovoru by měl žák výtvarně vyjádřit svou představu. Naznačit vztah a prostor. Důležitou roli hraje barevnost.

6) Výtvarný úkol = problém

Formulace pro učitele: Nakreslit obrázek na základě vlastní představy, která je vyvolána rozhovorem.

Formulace pro žáky: Zkus zaznamenat takovou část krajiny, která Ti připadá zajímavá. Dokážeš ji vystihnout tak, jak skutečně vypadá?

7) Klíčová slova: představivost, fantazie, barva, plocha, tvar, vyjádření atmosféry.

8) Didaktická analýza úkolu:

a) Smysl, cíl: Rozvoj představivosti a myšlení, prožitek z vlastní zkušenosti.

b) Dílčí úkol: Kompoziční vyřešení plochy. Reálné ztvárnění krajiny.

c) Výtvarné vyjadřovací prostředky:

- v.elementy – plocha, barva
- v.vztahy – kompozice, světlo, statičnost
- procesy – realita
- instrumenty – temperové barvy, štětec, paleta
- techniky – malba

d) Druhy a konkrétní podoby činností s výtvarnými vyjadřovacími prostředky:

Hlavní druh – výtvarná tvorba volná – zobrazující

e) Kriteria hodnocení: držet se daného tématu, vyjádření krajiny v její reálné podobě, malba temperou.

9) Dispoziční připravenost žáků: Krajina a její podoby v průběhu dne, proměny a nestálosti.

Organizační zajištění: Vedle ukázek fotografií jsme dětmi hovořily o krajině, její důležitosti, využívání člověkem, vliv člověka na krajinu a její ochraně. Práce dětí byla samostatná a hodnocení probíhalo ústní formou podle předem stanovených kritérií.

10) Kontextové zajištění:

- výtvarný kontext výukový – podoby krajiny, světlo, čas, pohyb, dynamičnost
- výtvarný kontext oborový – Do malby krajiny přidáváme vystřižené fotografie věcí, které do ní patří → koláž
- kontext dalších výchovně vzdělávacích obsahů a aktivit žáků – Důležitost krajiny pro náš život, zásah člověka do krajiny x krajina ve své původní podobě, smysl krajiny v našem životě.

Kryštof Horčíčka, Krajina Krkonoš, Základní škola Vrchlabí, 10 let

1.4.Příprava na hodinu

Doporučení: 5.třída ZŠ

- 1) Téma: voda, potok, jezero, rybník, studánky....Krkonoš
- 2) Hlavní úkoly a řešené výtvarné problémy: Volná tvorba na základě vlastní fantazie a představy. Ztvárnění plynoucí vody.
- 3) Východisko (situační): voda v Krkonoších
- 4) Námět:
 - Forma motivační: Kde lze spatřit v Krkonoších vodu? Máme právo vodu znečišťovat? Kdo se o ni musí starat? Jak ji budeme chránit před znečištěním a vysycháním?
 - Forma popisná: Voda v Krkonoších a její význam.
- 5) Učivo: Vyřešení prostoru pomocí barevných ploch
- 6) Výtvarný úkol = problém
 - Formulace pro učitele: Namalovat obrázek na základě vlastní představy, která je vyvolána rozhovorem.
 - Formulace pro žáky: Zkus zaznamenat, jak plyne čas ve vodě. Dokážeš to vystihnout?

7) Klíčová slova: představivost, fantazie, poznatky o životě ve vodě, barva, plocha, nápaditost, originalita, vyjádření atmosféry.

8) Didaktická analýza úkolu:

a) Smysl, cíl: Rozvoj představivosti a myšlení, prožitek z vlastní zkušenosti.

b) Dílčí úkol: Kompoziční vyřešení plochy. Pohádkové i reálné ztvárnění vody.

c) Výtvarné vyjadřovací prostředky:

- v. elementy – plocha, barva
- v. vztahy – dynamičnost, kompozice
- procesy – idealizace, realita
- instrumenty – temperové barvy, štětec, paleta
- materiály – čtvrtka A-4
- techniky – malba

d) Druhy a konkrétní podoby činností s výtvarnými vyjadřovacími prostředky:

Hlavní druh – výtvarná tvorba volná – zobrazující

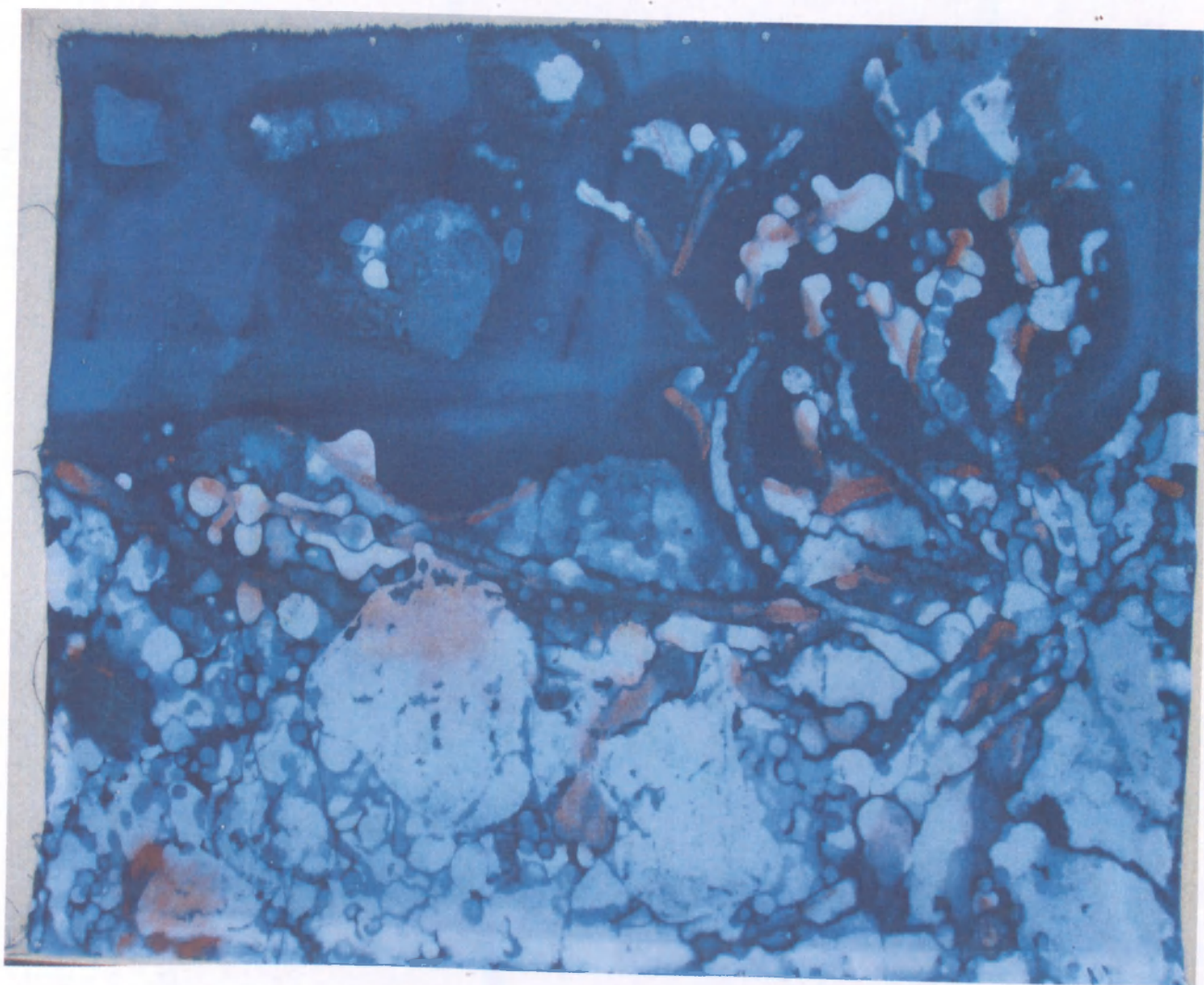
e) Kriteria hodnocení: držet se daného tématu, vyjádření plynutí (nestálosti) a života ve vodě, malba temperou.

9) Dispoziční připravenost žáků: Informace o životě ve vodě, proměnách, nestálosti.

Organizační zajištění: vedle ukázek fotografií jsme s dětmi rozebíraly plynutí vody, její důležitosti v životě každého z nás a její ochrany. Práce byla samostatná, děti seděly v lavicích podle zasedacího pořádku po jednom nebo po dvou. Papíry byly rozdány dětmi. Hodnocení je ústní z hlediska uvedených kritérií.

10) Kontextové zjištění:

- výtvarný kontext výukový – plynutí vody, pohyb, dynamičnost
- výtvarný kontext oborový – použití nejrůznějších materiálů – plasty, dřevo, hlína atd.
- kontext dalších výchovně vzdělávacích obsahů a aktivit žáků – důležitost vody pro náš život, globální oteplování, záchrana vodních zdrojů, vodní zdroje ve světě a jejich čistota.

Martina Holá, Zázračný potok, Základní škola Vrchlabí, 11 let

2. Fotografie:

2.1. Přehledné řazení fotografií, které je uložené na CD.

Geologie:

Města a obce:

- Harrachov
- Špindlerův Mlýn
- Jilemnice
- Jánské Lázně
- Pec pod Sněžkou
- Vrchlabí
- Rokytnice

Sakrální stavby:

Komunikace:

- komunikace I.
- komunikace II.
- komunikace III.

Muzea:

- grafika
- obrazy
- pohlednice

Sníh, led:

Krajina Sněžka:

Panoramata:

- jarní panoramata
- letní panoramata
- podzimní panoramata
- zimní panoramata
- nálady

Voda:

- jezera, jezírka, rybníky
- vodopády
- potoky, řeky, meandry
- prameny a studánky
- rašeliniště

Les, stromy:

Roubenky:

Zoologie:

- zoologie I.
- zoologie II.

- zoologie III.
- zoologie IV.
- Zoologie V.

2.2. Ukázky fotografií, které jsou uloženy na CD.

2.2.1. Geologie:

český granát - foceno pod mikroskopem

Foto: M. Fiedlerová

2.2.2. Města a obce:

- Špindlerův Mlýn

noční pohled na Špindlerův Mlýn
foceno z Luční hory

Foto: M.Fiedlerová

2.2.3. Sakrální stavby:

Foto: M. Fiedlerová

2.2.4. Komunikace:

- komunikace II.

lesní cesta

Foto: M. Fiedlerová

2.2.5. Muzea:

- obrazy

Antonín Mánes - bez názvu

Foto: M.Fiedlerová

2.2.6. Sníh a led:

sněhové útvary
Velká Studniční jáma, Obří důl

Foto: M. Fiedlerová

2.2.7.Krajina – Sněžka:

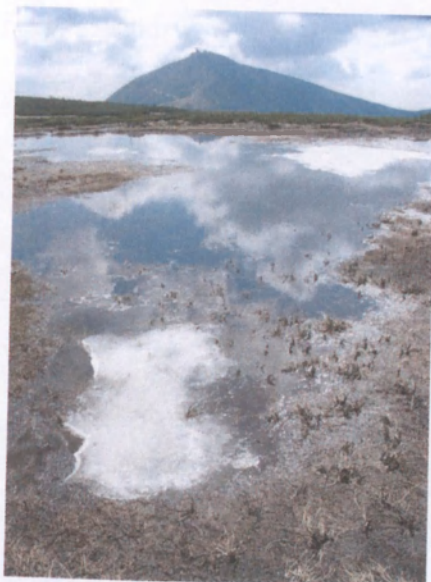

Foto: M.Fiedlerová

2.2.8.Panoramata:

- jarní panoramata

Foto: M. Fiedlerová

2.2.9.Voda:

- potoky, řeky, meandry

Zlatý potok - Bystřice

Foto: M.Fiedlerová

2.3.Les, stromy:

bukový les

Foto:M. Fiedlerová

2.3.1.Roubenky:

chalupa - Horní Míšečky - leží cestou ke Kottl

Foto: M.Fiedlerová

2.3.2.Zoologie:

- zoologie V.

mlok skvrnitý

Foto: M. Fiedlerová